

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

Jelentése

az AJB-1262-8/2023. számú ügyben,
rendőrségi panasz eljárás tárgyában.
(előzmény ügy: RI-AJBH-35/2020.)

Előadó: dr. Lukácsi Dániel csaba

Érintett szerv(ek): Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság

2023.

Az eljárás megindítása

szám alatti lakos, a továbbiakban: panaszos) panaszt terjesztett elő a vele szemben 2019. szeptember 23-án fogatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos sérelmezte az intézkedő rendőrök hangnemét, továbbá, hogy az intézkedő rendőrök nem viseltek sapkát, és „rendezetlen” volt az egyenruhájuk. A panaszos sérelmezte, hogy nem tájékoztatták anyanyelvén (német nyelven), továbbá, hogy igazoltatták.

Tekintettel arra, hogy a beadványban megfogalmazott sérelmek felvetik a panaszos alapvető jogainak sérelmét, továbbá figyelemmel a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 92.§-ának (1) bekezdésében, valamint az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 18. §-ának (1) bekezdése f) pontja és 39/F. §-ában foglalt hatásköri szabályokra, vizsgálatot indítottam.

A panaszos beadványában sérelmezte továbbá, hogy szabálysértési bírság kiszabására került sor, azonban e sérelem rendőrségi panasz eljárás keretében nem vizsgálható.

Az érintett alapvető jogok

- Az emberi méltósághoz való jog [Alaptörvény II. cikk]
- A személyi szabadsághoz való alapvető jog [Alaptörvény IV. cikk]
- A tisztességes eljáráshoz, megfelelő ügyintézéshez való jog [Alaptörvény XXIV. cikk]

Az alkalmazott jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye [a továbbiakban: Alaptörvény]
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény [a továbbiakban: Ajbt.]
- A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény [a továbbiakban: Rtv.]
- A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22) BM rendelet [a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat]

A tényállás megállapításai

1. A panaszbeadvány

A panasz szerint 2019. szeptember 23-án Sarudon, a „Tisza gáton” intézkedtek a panaszossal szemben. A panaszos sérelmezte, hogy igazoltatták, nem az anyanyelvén (német) kapott tájékoztatást, továbbá, hogy az intézkedő rendőrök nem viseltek sapkát és egyenruhájuk „rendezetlen” volt.

A panaszos állítása szerint, miközben kereste a dokumentumokat, a rendőrök „molesztálták”. Az intézkedés során a panaszos felhívta a feleségét, hogy vigye oda számára a dokumentumokat, a telefonálás közben azonban az intézkedő rendőrök „lehurrogták”, hogy miért telefonál kihallgatás közben.

A panaszos szerint az intézkedő rendőrök stílusa „fenyegető” volt.

2. A rendőrség álláspontja

Az Országos Rendőr-főkapitányság megküldte a panaszolt intézkedéssel összefüggésben a Tiszai Vízügyi Rendőrkapitányság (a továbbiakban: Rendőrkapitányság) álláspontját.

1) A Rendőrkapitányság intézkedő rendőreinek tanúkénti meghallgatása során készült jegyzőkönyv az alábbi releváns információkat tartalmazza:

2019. szeptember 23-án S külterületén közlekedett egy külföldi rendszámú kisbusz, amelyet a panaszos vezetett. A rendőrök felkapcsolták a megkülönböztető jelzést és intettek a panaszosnak, hogy álljon meg. A panaszos megkérdezte a rendőröktől, hogy „mi a probléma”. Az intézkedő rendőrök a napszaknak megfelelően köszöntek, azonosították magukat és tájékoztatták a panaszost az intézkedésről, hogy gépjármű ellenőrzést foganatosítanak, majd ezt követően elkérték a panaszos vezetői engedélyét, a jármű forgalmi engedélyét és a gát közlekedési engedélyt.

A panaszos nem tudott olyan iratot átadni, amellyel személyazonosságát hitelt érdemlően igazolni tudta volna. A rendőrök tájékoztatták a panaszost, hogy amennyiben nem tud fényképes igazolványt felmutatni, akkor előállítják a legközelebbi rendőrkapitányságra személyazonosságának megállpítása végett.

A panaszos közölte, hogy valószínűleg a másik autójában hagyta az iratait. Az intézkedés során a panaszos elővette a telefonját és telefonálás közben elindult „távolabbra”, így a rendőrök kérték, hogy tegye le a telefont. A panaszos csak később közölte, hogy feleségével telefonált, akinél az iratai vannak. Amennyiben a panaszos erről a körülményről hamarabb tájékoztatta volna a rendőröket, akkor nem szakították volna félbe a telefonbeszélgetést.

A rendőrök közölték a panaszossal, hogy felhívhatja a feleségét, és amennyiben nála vannak a panaszos iratai, akkor hozassa a helyszínre. A telefonbeszélgetést követő kb. 5 perc után megérkezett a panaszos felesége, aki átadta a panaszosnak az iratokat, amelyekkel azonosítani tudta magát.

Az intézkedő rendőrök nem fenyegették a panaszost, csak tájékoztatták, hogy amennyiben hitelt érdemlően nem tudja igazolni személyazonosságát a helyszínen, abban az esetben előállítják a legközelebbi rendőrkapitányságra.

Az intézkedés magyar nyelven folyt, az intézkedés kezdetekor az intézkedő rendőrök megkérdezték a panaszost, hogy beszél-e magyarul. A panaszos közölte, hogy anyanyelvi szinten beszél magyarul, csak kiköltözött Németországba és német állampolgár. Az intézkedés során a rendőrök által elmondottakat láthatóan megértette.

Az intézkedő rendőrök sapkát viseltek, az évszaknak megfelelő vízügyi rendészeti ruházatot viselték.

2) A Rendőr-főkapitányság által megküldött egyéb dokumentumok a panaszügy elbírálása szempontjából további releváns információt nem tartalmaznak, így azok ismertetésétől eltekintek.

A vizsgálat megállapításai

A panaszos sérelmezte az intézkedő rendőrök hangnemét, továbbá, hogy az intézkedő rendőrök nem viseltek sapkát, és „rendezetlen” volt az egyenruhájuk. A panaszos sérelmezte, hogy nem tájékoztatták anyanyelvén (német nyelven), továbbá, hogy igazoltatták.

1. A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök a személyazonossága igazolására szólították őt fel.

A rendelkezésemre álló dokumentumok tanúsága szerint a panaszos igazoltatását közlekedésrendészeti ellenőrzés során foganatosították.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdésének megfelelően a rendőrség a feladatának ellátása során a [...] a személyes adatokhoz [...] fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát [...] közlekedésrendészeti ellenőrzés során [...] kell megállapítani.

Az Rtv. 44. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján a rendőr az e törvényben és a külön jogszabályban meghatározott közlekedésrendészeti feladatának ellátása során a közlekedési rendszabályok megtartását, a járműhasználat szabályszerűségét, az okmányokra és a felszerelésekre vonatkozó előírások megtartását, a jármű birtoklásának jogszerűségét, az üzemen tartó, illetőleg a használó személyazonosító adatait, a jármű közlekedésbiztonsági állapotát és adatait [...] ellenőrizheti.

Felhívom a figyelmet arra, hogy az igazoltatás szigorúan célhoz kötött intézkedés, amelyet minden esetben olyan konkrét tényeknek, körülményeknek kell megalapozniuk, amelyek alapján az eljáró rendőr okkal feltételezheti, hogy az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés a) pontjában taxatív módon meghatározott valamely cél elérése érdekében az igazoltatásra feltétlenül szükség van. Minden ezzel ellenkező megközelítés kiüresítené a törvényi rendelkezést, és önkényes intézkedésekre adhatna alapot.

Az önkénymentes intézkedés követelménye közvetlenül fakad – az emberi méltósághoz szorosan kapcsolódó – törvény előtti egyenlőség és egyenlő bánásmód követelményéből, valamint a tisztességes hatósági eljárás jogállami követelményéből, továbbá – mivel az igazoltatás immanens eleme a személyazonosság megállapítása – érinti a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogot.

A panaszost közlekedésrendészeti ellenőrzés során, a járműhasználat szabályszerűségének megállapítása érdekében igazoltatták, így e tekintetben alapvető jogát érintő visszásság nem történt.

2. A panaszos sérelmezte, hogy nem anyanyelvén (német nyelven) tájékoztatták.

Az intézkedő rendőrök tanúkenti meghallgatásának során készült jegyzőkönyv szerint az intézkedés kezdetekor az intézkedő rendőrök megkérdezték a panaszost, hogy beszél-e magyarul. A panaszos közölte, hogy anyanyelvi szinten beszél magyarul, csak kiköltözött Németországba és német állampolgár. Az intézkedés során a rendőrök által elmondottakat láthatóan megértette.

Az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Az Rtv. 24. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzá fordulóknak a tőle elvárható felvilágosítást megadni.

Az Rtv. és Szolgálati Szabályzat által nem szabályozott, hogy a rendőri intézkedések során milyen módon kellene kommunikálni a külföldi állampolgárokkal, illetve a magyar nyelven nem beszélő személyekkel. Fontos azonban, hogy az intézkedő rendőrnek az adott intézkedés körülményeihez mérten, észszerű keretek között gondoskodnia kell arról, hogy az intézkedés alá vont személyt hátrány ne érje (pl. olyan kolléga segítségét kéri, aki rendelkezik megfelelő nyelvtudással). Fontos azonban, hogy jelen ügyben – a rendelkezésre álló információk alapján – a panaszos megfelelő szinten beszél magyarul. Ezt a tényt erősíti a panaszos által saját kézzel, magyarul írt beadvány is.

A fentieknek megfelelően e sérelem vonatkozásában a panaszos alapvető jogát érintő visszásság nem történt.

3. A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök nem viseltek sapkát, továbbá, hogy egyenruhájuk „rendezetlen” volt.

Az intézkedő rendőrök tanúkénti meghallgatásának során készült jegyzőkönyv szerint az intézkedő rendőrök viseltek sapkát, továbbá az évszaknak megfelelő vízrendészeti ruházatot viseltek.

A „rendezetlen ruha” értelmezhető előírásoknak nem megfelelő, valamint vasalatlan, a rendőri hivatáshoz nem méltó viseletként.

A Szolgálati Szabályzat 98. §-a (1) bekezdésének megfelelően a rendőr szolgálatellátásra kipihten, az előírásoknak megfelelő tiszta és ápolt öltözetben köteles megjelenni.

A Szolgálati Szabályzat 102. §-ának (1) bekezdésének megfelelően az egyenruha viselésére jogosult csak a rendszeresített egyenruházati felszerelést viselheti.

A panaszos álláspontja szerint az intézkedő rendőrök nem viseltek sapkát és egyenruhájuk „rendezetlen volt”, azonban a rendőrség álláspontja szerint az intézkedő rendőrök ruházata megfelelő volt.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, ugyanakkor a *de minimis* (azaz az alapjogsértés megállapításához szükséges minimális érdeksérelemre vonatkozó) elv alapján abban az esetben sem tekinthető a sérelmezett eset önmagában alapjogsérelem okozására alkalmas körülménynek, ha a panaszos álláspontja megfelel a valóságnak.

4. A panaszos sérelmezte az intézkedő rendőrök hangnemét.

A panaszos állítása szerint, miközben kereste a dokumentumokat, az intézkedő rendőrök „molesztáltak”, telefonálás közben „lehurrogták”, stílusuk „fenyegető” volt.

A „molesztálás” értelmezhető zaklató, tolakodó, zavaró viselkedésnek, a „lehurrogás” értelmezhető egy olyan cselekménynek, amely során valakit indulatosan elhallgattatnak, továbbá a „fenyegető” stílus értelmezhető olyan hangnemnek, amelynek célja a félelemkeltés.

A panasz ezen eleme kapcsán felhívom a figyelmet az Rtv. 2. §-ában foglaltakra. Szükségesnek tartom kiemelni továbbá a Rendőri Hivatás Etikai Kódexét (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrrre vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit előítéletektől és indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt mástól sem tűri el”. A 7. pont utolsó mondata szerint: „[t]udatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős”.

Indokoltnak tartom felidézni a Független Rendészeti Panasztestület korábbi 64/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalásában foglaltakat: *A „rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve”.*

A fentieknek megfelelően az állam kényszerhatalma nevében eljáró rendőrök bármilyen olyan kommunikációs megnyilvánulása, amely lealacsonyító, megalázó jellegű, alapvető jogot sért.

A panaszos álláspontja szerint a rendőrök „molesztálták”, „lehurrogták” és fenyegették őt, azonban a rendőrség álláspontja szerint az intézkedő rendőrök hagneme megfelelő volt.

A panaszosi és rendőrségi álláspontok között ellentmondás feszül, amely ellentmondást a rendelkezésre álló információk alapján feloldani nem lehet, így e panaszelem tekintetében a panaszos alapvető jogát érintő visszásság fennállásáról nem áll módomban állást foglalni.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos